

Sygn. akt III CZ 30/14

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa A. A., M. A., N. A. i P. A.

przeciwko D. S.

o uznanie umowy za bezskuteczną,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 lipca 2014 r.,

zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w K.

z dnia 3 lutego 2014 r.

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 maja 2009 r., zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 27 listopada 2009 r., zasądzono od S. S. na rzecz powodów A. A., M. A., N. A. oraz małol. P. A., działającego przez matkę M. A., kwoty po 17.987,53 zł. Na podstawie tego wyroku, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, powodowie wszczęli postępowanie egzekucyjne, okazało się jednak, że pozwany wyzbył się majątku, do którego można skierować egzekucję, a w szczególności zawarł ze swoim synem, pozwanym D. S., umowę darowizny nieruchomości położonej w K.

W pozwie z dnia 5 sierpnia 2010 r. powodowie domagali się od pozwanego D. S. – na podstawie art. 527 i nast. k.c. – uznania za bezskuteczną wobec nich dokonanej na rzecz pozwanego darowizny. Sąd Rejonowy w K. uwzględnił powództwo, a Sąd Okręgowy w K. apelację pozwanego od tego wyroku oddalił.

Skargę kasacyjną pozwanego Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 3 lutego 2014 r. odrzucił, stwierdzając, że w sprawie występuje współuczestnictwo formalne po stronie powodów, zatem dopuszczalność skargi zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia w odniesieniu do każdego powoda. W tej sytuacji, skoro wartość przedmiotu zaskarżenia w każdej ze spraw nie osiąga progu określonego w art. 398² § 1 k.p.c., skarga pozwanego jest niedopuszczalna.

Pozwany zakwestionował w zażaleniu stanowisko Sądu Okręgowego, zarzucając przede wszystkim, że sprawa ma charakter niemajątkowy, co wyłącza stosowanie kryterium kwotowego dopuszczalności skargi. Zarzucił także, że istnienie współuczestnictwa formalnego po stronie powodów nie dotyczy pozwanego, który wnosi skargę „łącznie przeciwko wszystkim powodom występującym w niniejszej sprawie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W doktrynie dominuje pogląd, że podstawą wyróżnienia kategorii praw majątkowych i niemajątkowych jest typowy interes, jaki te prawa realizują, przy

czym prawa majątkowe są uwarunkowane obiektywnym interesem ekonomicznym uprawnionego. Na podstawie tego kryterium do praw majątkowych zalicza się w szczególności prawa rzeczowe, wierzytelności opiewające na świadczenia majątkowe, prawa majątkowe małżeńskie oraz istotną część praw kwalifikowanych jako tzw. własność intelektualna. W judykaturze Sądu Najwyższego od ponad półwiecza dominuje także pogląd, że żądanie (sprawa) ma charakter majątkowy, jeżeli zmierza do zrealizowania prawa mającego bezpośredni lub pośredni wpływ na stosunki majątkowe powoda (np. orzeczenie z dnia 25 stycznia 1961 r., 2 CR 909/59, OSPiKA 1962, nr 1, poz. 8 oraz postanowienia z dnia 8 października 1997 r., II CZ 108/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 57, z dnia 11 lipca 2011 r., IV CZ 108/01, „Izba Cywilna” 2002, nr s. 59 i z dnia 9 stycznia 2003 r., I CK 339/02, „Izba Cywilna” 2003, nr 10, s. 39; por. także uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 10 maja 2011 r. – zasada prawna – III CZP 126/10, OSNC 2011, nr 11, poz. 117).

W tej sytuacji nie budzi wątpliwości, że sprawa wszczęta żądaniem zmierzającym do zrealizowania roszczenia przewidzianego w art. 527 k.c. (*actio Pauliana*), jest sprawą o prawa majątkowe, jej istotą bowiem jest bezpośrednia ochrona majątkowego interesu wierzyciela. Wpływa oczywiście bezpośrednio także na interesy majątkowe pozwanego, zatem jego zarzut, że dopuszczalność skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie, mającej – jego zdaniem – charakter niemajątkowy, nie zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia, jest chybiony.

W zażaleniu pozwany nie zakwestionował stwierdzenia Sądu Okręgowego, że współuczestnictwo powodów ma charakter formalny w rozumieniu art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c., w związku z tym kwestię tę trzeba uznać za przesądzoną, zwłaszcza że istotą tego współuczestnictwa wynika z treści art. 527 § 1, który przewiduje, iż z przewidzianym tam roszczeniem może wystąpić „każdy z wierzycieli”, a nie np. wszyscy wierzyciele łącznie. Pozwany zarzucił jednak, że współuczestnictwo to jego nie dotyczy, a skargę wnosi „łącznie przeciwko wszystkim powodom występującym w niniejszej sprawie”.

Podniesiony w zażaleniu zarzut można uznać za uzasadniony tylko w tym sensie, że pozwany występuje po stronie pozwanej samodzielnie, bez współuczestników, nie oznacza to jednak, że współuczestnictwo powodów go „nie

dotyczy”. Istota współuczestnictwa formalnego wyraża się w tym, że w jednej sprawie – w znaczeniu technicznoprocesowym – dochodzi do połączenia kilku (wielu) spraw w znaczeniu materialnoprawnym, tj. spraw mających za przedmiot roszczenie lub zobowiązanie oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej, w których zachowana jest ponadto jedność właściwości sądu. W związku z tym – co zostało utrwalone już pod rządami kodeksu postępowania cywilnego z 1930 r. – wartości przedmiotu zaskarżenia, podobnie jak wartości przedmiotu sprawy, nie sumuje się, a o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia w każdej z połączonych formalnie spraw (por. np. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 1935 r., C.II. 813/35, Zb. Orz. 1936, poz. 248, z dnia 31 sierpnia 1936 r., C.III. 169/35, OSP 1936, poz. 546 i z dnia 5 lutego 1938 r., C.II. 1944/37, OSP 1938, nr 10-12, poz. 507 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 1997 r., I PKN 61/97, OSNAPUS 1998, nr 1, poz. 16, z dnia 2 stycznia 2004 r., I PZ 109/03, OSNP 2004, nr 23, poz. 405 i z dnia 10 lutego 2010 r., V CZ 2/10, „Izba Cywilna” 2011, nr 5, s. 41). Niczego w tej ocenie nie zmienia to, że skargę kasacyjną wnosi skarżący, który został pozwany w czterech odrębnych sprawach, połączonych zgodnie z zasadami współuczestnictwa formalnego.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy zażalenie oddalił (art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.).